

DELAVERCI!

Naprej sa svobodno pravice svoje! Izgubiti ne morete ničesar, pridobite pa lahko vse.

Naročnina (subscription):

\$1.50 na leto, 75c na pol leta za Ameriko (\$1.50 per year, 75c half year in America. \$2 na leto, \$1 pol leta za Evropo (\$2 per year \$1 per half year for Europe.

PROLETAREC

LIST ZA
John J. Tereb (86)
DELAVERCI
3228 S. Hamilton Ave.
CHICAGO, ILL.

THIS PAPER IS DEVOTED TO THE INTERESTS OF THE WORKING CLASS.

Stev. (No.) 48. Chicago, Ill., 11. avgust (Augusta), 1908. Leto (Vol.) III

Vsem cenjenim naročnikom na znanje.

Z današnja številka dobite naročniki tiskane naslove. Na vsakem naslovu je označena številka, ki pomenja, kdaj poteče komu naročnina.

Da seznanimo cenjene naročnike natančno s tem novim praktičnim sistemom, naj služijo sledeče vrstice.

List ima tekoče številke (današnja je 48.); te številke so najvažnejša točka v našem sistemu, na kar bo treba v prihodnje pogostejše pozornosti. Vsa naročnina se šteje od teh tekočih števil naprej, dokler kdo list naroči.

Na primer: Nekdo plača ta teden celoletno naročnino in začne prejemanje list z 49. številko; naročnina mu poteka torej do 49. številke 101. Kajti leto ima 52 tednov, torej plača naročnik 52 številke. 49 in 52 pa zneso 101. To je vsa "skrivnost" tega sistema!

Naslovi brez take številke pomenjajo, da list še ni plačan.

Vsak naj torej pazi: prvi na tekočo številko lista, in drugi na številko na naslovu. Kadar sta obe številki enaki, to pomenja, da je naročnina potekla z dotično številko.

Vse cenjene naročnike, ki jim je potekla naročnina, prosimo najljubše, da poravnajo čim prej zaostalo. Vse zahteva denar: tiskarna, urednik, upravitelj, pošta. Uvažujte to, da ne pride čez čas razočaranje, — ako ne bo več "Proletarca".

"Da je "Proletarec" za slovensko javnost v Ameriki potreben, kakor so potrebne človeku oči, tega menda ni treba še posebej naglaševati.

Zato pa storite svojo dolžnost, dokler je še čas.

Vsak naročnik naj pridobi še enega naročnika in "Proletarec" bo imel zagotovljen obstanek.

Upravičeno.

Mi in druge stranke.

Pogled na pol. polje z ozirom na prih. predst. volitve.

(Piše F. P. Drskar.)

Narodne konvencije različnih meščanskih strank, z raznimi vami in ne vami, na ktere naj bi šli volilci, "comon people" v jeseni, so minule.

Cela vrsta je bila teh konvencij in človek, ki se zanima za politično "znanje" je z nervoznim ošesom zasledoval "kolone" raznih listov, kajti vedno in vedno je bil v zadregi, če bi katera starih strank naposled le šla na pot starega Jurija Washingtona, Tomaža Jeffersona itd. in bi tako vzeli socialistični ladji za lep čas gonilne vetrove.

Toda ničesar podobnega se ni pripetilo.

Republikanci in demokrati se zadovoljujejo le ob spominih na starega Jurija. Da bi njega posnemali sedaj, v 20. stoletju, ko vlada po vsem svetu enoličen sistem, tega za nobeno ceno. En Jurij Washington ali Jefferson bi danes ne bil nič manj nevaren amer. kapitalizmu, kakor napr. kandidat soc. stranke Eugene Debs.

Zato je bolje, da ostanemo le v dobrem spominu...

Ampak nekaj se je storilo, ker se je storiti moralo. Stara navada zahteva, da se vrše pred volitvam vedno konvencije, na katerih se postavijo kandidati za prihodnjo volilno borbo. Tem starih naredbam se ni moglo izogniti, dasi bi lahko izhajali brez njih. Tafta je nominiral že davni predsednik Roosevelt; a konvencija je imela edino nalogo, da potrdi ta dekret. Danes živimo v družbi kompetentnosti, v družbi priporočljivosti (rekomedacij), zato priporoča i demokrati stranki politični bos Roger Sullivan večnega kandidata W. J. Bryana za predsedniško mesto. Pa tudi "delavski vodja" Gompers priporoča... In Hearst ima zopet svoje kreature itd. Vsi ti političarji vedo, da je sitno obdržati konvencije v javnosti, ampak — ni pomoči...

Bistveno opazovalcu se zdi, da vidi velike Potemkinove vase, za temi vami pa se skrivajo Potemkini in njih banda...

Ker se na konvencijah ne postavlja le kandidati, marveč izdelujejo tudi načrte, o upravi, kateri bodo pod dotičnim kandidatom če je izvoljen, stopili v veljavo, v zakon, se je torej i v tem oziru moralo nekaj ukreniti. Samo mož, predsednik, ne vleče, pa če je tudi lep človek!

In tako smo tiste dni čitali po raznih meščanskih listih:

— "Republikanska stranka je za absolutno individualnost; "equality of opportunity" je stranki temelj. Prosperiteta dežele ji je izraz patriotizma. Socializem — tako je rekla republikanska stranka — je za pravico, da si vsak svoje vzame; mi smo zato, da ima vsak pravico in priliko služiti in hraniti..."

O demokratski stranki se je pisalo, da je za srednje stanove in da je prijatelj delavstvu. Zastopa da pa, tudi individualno stališče. Je pa za omejeno prosperiteto, ki naj bi bila omejena po gotovih davkih. Vse te reči ba je najbolj razume Bryan in prav zato ga je že davneji priporočil Boss Sullivan dem. stranki.

Novo stranko ima Hearst. Imenuje se "Independent Liga". To je popolnoma značilno. Hearstovo časopisje, avtomobili, vozovi, konji, delavci in stranka je vse njegova lastnina in je vse independent od njih independent bossa Hearsta. Čudno se glasi to; ampak če človek poseduje stranko, in če so ljudje independent v kompetentni družbi — ni to nič čudnega.

Hearst bo mogoče čez čas dobil kupca za vse skupaj in independentizem preide v druge roke... In sedaj kontrasti.

V Chicagi se je vršila mednarodna socialistična konvencija, kamor so prišli delegatje iz vseh teritorijev Zed. držav. Vseh delegatov je bilo okroglo 250.

Med tem, ko se je vršila konvencija starih meščanskih strank le formalno, le za nekaj sport, v katerem je bilo že vse naprej preračunano kako sme i kako nesme izpasti — je bila socialistična konvencija markantno pozorišče velikih duhov, ki z vsemi duševnimi silami rešujejo problem človeške družbe.

Med tem, ko se je na konvencijah starih strank povdarjalo o individualni prosperiteti v kompetentni obliki, ki naj iluminira splošno bogastvo dežele (katero poseduje le nekaj kapitalistov) v sredi najhujše krize — je soc. konvencija motrila situacijo z narodno ekonomsko ter političnega stališča: posedujočih in ne posedujočih in proklamiralo isto sredstvo v realiziranju splošnega, ne iluminiranega bogastva, ki leži kot tatvina na kupu narodnega bogastva v rokah višjih 4000 — politično združenje v dosegu ekonomske enakopravnosti. Kdor bi primirjal socialistično konvencijo z onimi rep. ali dem., ta bi moral priznati, da je prva z onim zadnjim v toliki razliki, kakor rekala pa pantomina.

Na celi črti ima stranka dobre delavce.

Toliko življenja in živavosti ni v nobeni amer. polit. stranki in to vedo stare stranke prav dobro. Vsed tega ovirajo le-te dele kjer le morejo; po raznih mestih se jim prepoveduje shode po ulicah pošta grozi z odjemo 2. razreda pošte itd.

Vseposvso se ji meče polena v ospredje, toda vzle temu napreduje stranka rapidno. S prvim septembrom začne svoje agitatorično turo naš kandidat E. V. Debs in sicer je glavni stan soc. stranke v Ameriki aranžiral poseben vlak imenovan "Red Special", ki bo prevozil 17.000 milj od Atlantika do Pacifika, od juga na sever in priredilo se bo nad 5000 shodov. Pri tej priliki se bo vozilo cele vagone socialistične literature, ktero se bo delilo na shodih.

Kakor poroča narodni tajnik bo stalo stranko ta "Red special" 25.000 dolarjev, katera svota je razpisana na assessment. Vsekakor bo to gigantična akcija; ena največjih dosedaj v Ameriki.

Vsak govornik bo imel prosto vožnjo kamor bo hotel po vseh teritorijih njegovega "rejo-na".

Vsekakor bo borba v jeseni imenitna.

Demokratska stranka bo izgubila iz povrsja, to je gotovo; druge stranke pa so brezpomembne in jih nihče ne upošteva. Na političnem horizontu ostanemo v prihodnje le dve stranki: republikanska in socialistična.

In to je prav; bolje je, da svojo nasprotitka vidimo vedno v eni opravi, da se pri tem ne motimo. Demokratska stranka itak ni nič drugega nego motilno orodje kapitalizma, kateremu pravimo "bluff".

Od blizo in daleč

Dve irtvi brezposelnosti.

Zadnje sredo dne 5. tm. napravila sta konec s kroglo v glavo dva brezposelna delavca v Chicagi. V obeh slučajih je vzrok revnih življenj, ker že daljša nista imela zaslužka. 40 letni Anton Noravic 1110 N. Albany ave., se je ustrelil v svoji spalnici, kamor se je po zajuterku vrnil. Njegova žena ga je nekaj minut kasneje našla mrtvega. Kroglja je prodrla desno senec. — Herman Krohn, 59 let star, 825 W. 14. cesta, pa se je ustrelil v navzočnosti svojih sinov Alfreda in Karla.

Ženska brezposelnost.

Kako čudna nasprotja nastajajo vsled tega, ker je naše slavno postavodajstvo vedno za 10 let zadi za novimi modernimi nazori, kaže zopet sledeči primer:

Država Louisiana nikakor ne stoji z ozirom na žensko gibanje za drugimi državami velike ameriške unije. Tamkajšna ženska društva so po številu jako močna in imajo velik vpliv na javno življenje. Država ima ženskega nadzornika za tovarne in mnogo drugih ženskih uradnikov, in bojevnice za žensko enakopravnost so dosegle, da so davkoplačujoče meščanke opravile glasovati, kadar se v postavodajni odločuje o davkih. Toda navzle tem modernim razmeram bilo je še do pred par tedni žensko pričevanje po tamkajšnih državnih zakonih neveljavno. Nobena ženska ni mogla nastopiti pri sklepanju zakonov, pri delanju testamenta itd. kot priča. Ako je nekaj bilo treba kako pravno listino podpisati ali kako drugo podobno transakcijo izvršiti, tudi če se je gojilo to med samimi ženskami, morali so papirje podpisati moške, da so bili pred postavo veljavni. Ta popolna ženska brezposelnost datira se iz 18. stoletja, ko je Louisiana in sosedno ozemlje tvorila francoska kolonija, ki je postavodajstvo je bilo prirojeno po postavodajstvu Francije, kakoršna je vpeljal cesar Napoleon. Napoleon pa je bil, kakor znano, velik sovražnik žensk oziroma ženske enakopravnosti. Ko ga je nekoč neka izobražena in duhovita gospa upraskala, katero žensko na Francoskem najbolj spoštuje, je hitro odgovoril: "Ono, katera ima največ otrok." Ta odgovor je jako značilen za njegovo mišljenje; kajti njemu je bila ženska le za to na svetu, da rodi vojake za hrano kanonov. Torej Napoleonu, temu mesarju na debelo, imajo se ženske v Louisiani zahvaliti za svoje nisko pravno stališče, in še le sedaj, po 120 letnem obstanku ameriške republike, je državna postavodajja sprejela zakon, da je žensko pričevanje veljavno.

Iz Avstrije.

Avstrijska vlada je poslala vsem državam, katere so podpisale berolinsko pogodbo, prošnje namenom, da se izrazijo o njenem stališču v Bosni in Hercegovini kateri deželi stoji od leta 1878 v smislu berolinske pogodbe pod avstrijsko upravo.

Ti dve provinci sta po imenu še vedno turško ozemlje, in odkar se je turška ustava proklamirala postal je položaj še bolj zamočan kot je bil. Turški prebivalstvo obeh provincij zahteva sedaj, da se mu da zastopništvo v novem turškem državnem zboru dočim stremi slovensko prebivalstvo po lastni samovladi. Glasom berolinske pogodbe in poznejših dogovorov z Rusijo ima Avstro-Ogerska oblast imeti ti dve provinci skupirani za nadolocen čas, nima pa pravice vpeljati tam kako novo

reformo. Navidezno se Avstrija kaže, kakor da ji dela ta preobrat skrb, v Rusiji pa mislijo, da se Avstro-Ogerska tajno veseli, češ da bo ti dve deželi sedaj lahko se bolj trdno na-se priklenila.

Rojaka v Collinwoodu, O. pone-srečila.

V soboto dne 1. avgusta t. l. ob 10:30 zvečer je vlak povozil pod collinwoodskim mostom rojaka Andreja Malnersiča iz Male Vasi, fara Slavina na Notranjem, in Rudolfa Anžiča iz Ljubljane. Prvi je bil star 32 let, drugi pa 29. — Srečno pa je ušel smrti Josip Mareš, ki je bil skupaj z rajnkima na potu, da bi šli v neko prazno karo spat. Ne ve se dobro, kako da niso zapazili vlaka Lake Shore železnice, ki je pridrvel od zadaj in na mestu usmrtil Malnersiča in Anžiča. Josip Mareš ni zapazil nesreče in je bil brez skrbi sam spat. Drugo jutro se dobili trupli grovno razmeserjeni.

Nemiri v Perziji.

V Tabrizu se vršijo sedaj že 35 dni vsak dan poulični boji med šahovini četami in revolucionarno stranko. Število dosedaj ubitih se čeni na 800. Škoda povzročena vsled streljanja in ropanja, pa znaša gotovo nad \$1.000.000 Ameriški misijonarji so šli z zdravno kožo. Razkašenost med obeh strankama je še vedno velika. Revolucionarji imajo v svojih rokah 11 okrajev v mestu, vladna stranka pa samo enega. Vladi se je sporočilo, da ljudstvo bajé ni proti šahu.

V soboto dne 8. avgusta je papež Pius X. povodom svojega mašinskega jubileja izdal okrožnico na vsi katoliški duhovščino, v kateri je resno opominja, da naj živi pobožno in čednostno in da naj daja lep vzgled vernikom. — Tak opomin je bil pač umesten in potreben!

Francoski predsednik Fallieres ki se je ravnokar vrnil od svojega obiska pri ruskem carju in švedskem kralju, je predsedoval ministrijski seji, v kateri se je obravnavala vsa uprašanja v zvezi z zadnjimi delavskimi nemiri. O storjenih sklepih se še nič ne ve.

Kubanski državni proračun za leto 1907—1908, katerega je (ameriški) guverner Magoon odobril, izkazuje okroglo 5 milijonov dolarjev prebitka. Skupni izdatki so proračunani na \$24.285.000, skupni dohodki pa na \$29.275.000.

Država Texas je svoje meje proti Mexiki zaprla, ker je Dr. Evans član državnega zdravstvenega sveta, po svoji vrnitvi s potovanja po Mexiki sporočal, da je v Mexiki še vedo razširjena rumena mrzlica.

Ženo zdravnika Dr. Alfonza Wooda iz Philadelphije, ki je pred petimi tedni svojemu možu ušla in mu odnesla za \$2500 dragocenosti, so aretirali v hiši nekoga Zamorca, ki je bil njen ljubček in bivši šofer pri zdravniku.

Znana resnica je, da obvladuje v takozvani "svobodni" Ameriki javno življenje farizejska sramežljivost in hinavska moralna velika večji meri, nego pa v kaki napredni deželi starega sveta. Gledališke igre, ki so našle v Evropi pri izobraženem občinstvu največje priznanje, se v Ameriki ne smejo igrati, češ da so nemoralne. Umetnike, ki jih tamkaj ocenjuje le po njih umetniški vrednosti, so tunkaj izpostavljeni kritiki kakoga Comstocka, ki jih ocenjuje po svojem lastnem, niskem pojmovanju, in socialna uprašanja ki se obravnavajo na pr. v Avstriji ali Nemčiji na javnih zborovanjih in predavanjih, kakor tudi v dnevnem časopisu in znanstvenih revijah popolnoma svobodno in neovirano. — spadajo tu kaj v "svobodni" republiki k stvarim, o katerih se ne sme govoriti ali pisati.

Pač res, — v hiši obešenca ne smeš govoriti o štriku!

Socializem je postal sila, s katero se računajo vse obstoječe kapitalistične države.

Delavsko gibanje

Sprava med dvema velikima rudarskima zvezama.

Konvencija Zvezde Rudarske Zveze rodi obilo dobrega sadu. Z odborem Združenih Rudarjev (United Mine Workers) sklenjeni dogovori pomenjajo mnogo več, kakorbi se na prvi pogled komu dozevalo. Najprej se je razdelilo delavno polje med obema organizacijama, med Western Federation of Miners in med United Mine Workers; z lahkoto se se združili, da ne sprejme organizacija United Mine Workers nobenega rudarja, Western Federation of Miners pa nobenega premogarja v svoje vrste. Nadalje se je obnovilo prej že nekaj časa obstoječe zamenjalno razmerje in popolnito v tem oziru, da opravičuje v prihodnosti člana do podpore obeh strokovnih organizacij že samo to, ako pokaže svojo karto. Dosedaj so morali ti takozvani šest mesecev. Nadalje se je tudi ustanovil razsodišni odbor, v kojega pošlje vsaka izmed obeh organizacij po šest mož in ki se snidejo takoj, kakor hitro se pojavi kakor nesporazumljenje med obema zvezama. "Spravni odbor" ima podobno namen, a začne takoj posloovati, če le ena stranka to zahteva. Končno se je sklenilo, da se imajo organizacije medsebojno podpirati v vseh nastalih bojih. Vsi sklepi, storjeni na konvenciji morajo biti še odobreni po splošnem glasovanju vseh članov obeh organizacij. Ni pa nikakega dvoma, da bodo sklepi potrjeni. — Tudi ustava in pravila so se temeljito prebrala in popravila. Tako bo na pr. v bodočnosti nominalna konvencija za vsak važnejši urad po tri osebe, katere morajo potem še vsi člani potopi splošnega glasovanja potrditi. V prihodnje se smejo stavke le tedaj proglasiti, ako je to odobril poprej izvrševalni odbor. Upanje je, da se s to določbo odpravijo mnogostevilni nepotrebni boji. Nadalje se po novi konstituciji volijo uradni samo za dobo dveh let. Izvrševalni odbor bo popolnoma odpravljen, mesto tega pa voli vsako okrožje enega organizatorja, in ti tvorijo potem skupno z uradniki glavni izvrševalni odbor. Davek se zniža od \$3 na \$1.50 na leto od osebe.

Stavkarsko gibanje na Francoskem.

Od vseh strani in vedno glasneje se slišijo na Francoskem grozje o generalnih stavkah, in razne strokovne zveze izrekajo na svojih številnih obiskanih shodih energično tozadevne resolucije. Tako se je izrekla mogočna zveza "Livres", ki obseva vse stroke stavev in tiskarjev, zelo energično v tem smislu, in v masčevanje za padle žrtve v Vigneux, o čemur zadnjič poročali, napovedala vojno buržoazijski vladi in buržoazijski družbi. Še bolj resnoben pa je sklep, ki so ga storili stavbinski delavci na svojem zborovanju v Tivoli Vauxhall, katerega se je udeležilo okroglo 8000 oseb. Sprejeli so namreč enoglasno in z veliko navdušenostjo dnevni red, glasov katerega se naj odgovori na grozno delodajalcev s splošno stavko vseh stavbinskih delavcev. Delodajalci so namreč delavcem zažugali, da bodo odpustili vse delavce, ako ne sprejmejo stavljenih pogojev. Na stavbišnih postajajo boji med organiziranim in neorganiziranim delavstvom čim dalje bolj nevarni. Vojstvo je pripravljeno.

Položaj premogarjev v Canadi.

V severozapadnem ozemlju Canade so razmerje mnogo slabše nego v Združenih Državah. Tamkaj so le zasebni premogokopi, in druže lahko delajo z delavci, kakor se jim zljubi. Unije so redke. V provinci Alberta se je poskušalo že večkrat organizirati ondotne premogarje, kateri se niso v nobeni uniji, toda brez uspeha. Predsednik neke sosedne, 400 milj oddaljene unije je prišel večkrat tjakaj z namenom, da jih organizira. Toda dokler je bil predsednik pričnojoč, je šlo vse v unijo;

kakor hitro pa je odšel, pa se je unija spet razbila, ljudje so zopet postali brezbržni, in vse je šlo zopet po starem tiru. To prihaja od tega, ker so ljudje angleškega jezika nezmotni in so večinom došli iz najzadnjih dežel, in vajeni su ženstva, delajo le za hrano. Ako pride tjakaj kak unijski mož in ne zasluži toliko, kolikor je navajen, pa raje spet odide, — dočim so na novo došli naseljenici nevedni in si ne znajo pomagati, ter so zato zelo poceni. Seveda vidijo lastniki premogokopov te cene delavne moči zelo radi ter jih uspešno izkoristijo v boju proti organiziranemu delavstvu. Varnostne priprave v jamah so pomankljive. Dela se 8, 9 in tudi 10 ur za dan.

Razredni boji na Švedskem.

Švedsko podjetništvo postaja proti delavcem zelo brutalno. Najbrž se hoče delavce provocirati, da jih spravijo pred vojaške bajnetne in puške. Vojstvo ima, kakor povsod, tako tudi na Švedskem edino ta namen, da brani kapital. Švedski delavci imajo veliko trpeti radi številnih odslovitev, ki so sedaj radi delavskih zahtev na dnevnem redu. Tako ravno sedaj odslavljajo v veliki meri uslužbenec po pristaniših. Nacionalnem podjetnikom je ležeče samo na tem, da z importacijo angleških in mednarodnih stavko kazov znižajo domačim delavcem plače na najnižjo mero. V tem pa jih navdušeno podpira vlada in sodnje. Voditelji stavkokazov in podjetniki smejo delavce neznovano provocirati in na nje streljati. Ako pa delavce radi tega roparskega postopanja le malo zamrmra, pa ga že vtaknejo v luknjo in pošljejo v prisilno delavnico. Take stvari se dogajajo dan na dan. Spravni poskusi med stavkajočimi delavci in podjetniki so se doslej še nič udeležili. Mogoče vkratkem izbruhne generalna stavka po vsem Švedskem.

Iz Birminghama, Alaska, se poroča, da je bil William Miller eden izmed štrajkujočih rudarjev in član unije, dne 7. tm. zjutraj na vse zgodaj v nekem grmevju blizu Woodward Gruven linan. Na predvečer je bil Miller med nekim zborovanjem v Brightonu, pri katerem so govorniki izjavili, da so pri nadaljevanju štrajka nasilstva neizogibna, aretovan, češ da je v pondeljek večer z dinamitom razljal, hišo nekemu Findley Fulleru. Miller pravi, da je nedolžen.

Drugi dan v jutro je našel šerif celico Millerjevo prazno. Millerja je v bližnji hosti obešenega. Rudniški magnati in vsi oni, ki trbiho v njihov rog, so zelo nejevolni, ker se jim še sedaj ni posrečilo prisiliti štrajkujoče k delu. Guverner Comer bo bajé poslal še več vojakov.

V Atlantic City, N. J., se je dne 5. tm. vršila konferenca med uslužbeni steklarn in tovarnarji. Konferenca je zaključila, da ostane dosedajna dnevna plača v veljavi še za eno leto.

V Newarku, N. J., je bila dne 6. avgusta aretirana 18 letna predsednica United Ladies Protective Association, gđ. Ida Kravoff in voditeljica štrajka kakih 500 delavk v Lewisovi tobačni tovarni, češ da je mučila neko delavko, ki ni hotela več štrajkati. Pri obravnavi je bila oproščena.

Iz St. Louisa, Mo., se poroča, da je Missouri Pacific železnica zakukazala dne 6. avgusta, da se v njenih tovarnah za izdelovanje strojev v St. Louis, Sedalia, Fort Scott, Atchinson, Osawatonia, De Soto in Braring Cross začne zopet z delom. Te tovarne so bile več mesecev zaprte.

Obešajo samo male lopove.

Ves svet je obudoval pravico ameriških sodnij, ko je sodnik Landis v Chicagi obsodil Rockefellerjev trust na globo 29.240.000 dolarjev radi raznih nezakonitih spekulacij. Le socialistično časopisje je bilo tako hudobno, da je takrat takoj začelo trditi, da bo bogati "dobrotnik" plačal to globo o — svetom nikoli! In res, sedaj je višja zvezna sodnija dovolila Rockefellerju nov proces, ki se bo gotovo vlekel leta in leta, tako da bo nazadnje vse zaspalo. Samo z delavcem se v tej pravilni deželi napravi čisto kratak proces!

Bestijalnost.

18letnega črnca T. Smitha je policija v Dallas, Texas, koncem zadnjega meseca aretirala pod obdolžitvijo, da je napadel neko belo ženo. Pripeljali so ga pred to ženo, in ona je pritrdila, da je to napadalec. Oblasti so potem hotele ujetnika brez prepljati v zapore v Greenville, toda predno se je še to moglo zgoditi, je meščanska družba izrgala zamorega uradnikom in začela delati priprave, da ga linča. Toda navadno linčanje se jim je zdelo še premalo okrutno, in zato so sklenili, da sežgo živega na grmadi. In tako so na javnem prostoru v Greenville napravili veliko grmado, privezali na njo zamorec in vse polili s petrolejem. Divjaki v Greenville so konaj čakali, da se prične z justifikacijo. Trgovci so zaprli svoje trgovine in prišli gledat ta "slovesni trenotek"; sodne obravnave so se za nekaj časa prekinile in sodnik, odvetniki in priče so stali na stopnicah sodišča ter mirno gledali ta nečloveški prizor. Plamen je objel nesrečnega, in gledalec so vriskali veselja. — Pa naj še sedaj kdo reče, da se "prosvetljeno" ljudstvo v "svobodni" ameriški republiki ne bliža blaženim časom srednjeverstnih črncev!

Naznanilo.

Bivši člani čikaške slovenske čitalnice se vabijo, da se udeležijo četrtke večer ob 8. uri dne 13. t. m. seje pri Franku Mladicu. Govorilo se bo o splošni čitalnici z na novo ustanovljenim društvom "Prosveta", v katerem bodo združeni: pevski zbor "Orel", dramatično društvo in telovadno društvo. Stvar je važna, zato naj se seje vsi udeležijo.

Naznanilo.

Somišljenikom in rojakom to-plo priporočamo našega upravnika Ivana Medena, ki sedaj potuje za list po državi Ohio in obišče potem tudi rojake po Pennsylvaniji. Pooblaščen je sprejemati naročnino in izdajati pravoveljavne pobotnice, sprejemati naročila na razne knjižice in sklepati pogodbe za oglašje.

Jugoslav. delavska tiskovna družba v Chicagi.

Podpirajte socialistično časopisje! Naročajte, čitajte in širite "Proletarca"! Priporočajte hrvatskim delavcem "Radniško Stražo".

Vestnik

Edini slovenski ilustrirani list v Ameriki. Izhaja dvakrat na mesec na 16 stranic. Cena mu je samo \$1.00 na leto, 50c na pol in 25c na četrt leta. — Naslov: "Vestnik", 9 Albany St., New York, N. Y.

DENARJE V STARO DOMOVINO

POŠILJAMO:

naš 10.35		50 kron
naš 10.35		100 kron
naš 10.35		200 kron
naš 10.35		300 kron
naš 10.35		400 kron
naš 10.35		500 kron
naš 10.35		600 kron
naš 10.35		700 kron
naš 10.35		800 kron
naš 10.35		900 kron
naš 10.35		1000 kron

Poljarina je vrsta pri teh svotah. Dopolni se našim svetom popolnoma izplača brez vinarja obdika.

Nale desne poštjate izplačanje. Kr. pošt. branini urad v 11. do 12. desh.

Denarje nam pošliti je najprišljilne do 25.00 v gotovini v priporočnem ali registriranem pismu, večje zneske pa do mestu Postal Money Order ali pa New York Bank Draft.

Frank Sakser Co.

109 Greenwich St., New York

6104 S. Clair Ave., N. E. Cleveland, Ohio

Delavstvo producira vse bogastvo; bogastvo torej pripada delavstvu.

SODRUGI!

Vi potrebujete "Proletarca", "Proletarec" potrebuje vas! Agitirajte!!!

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA
LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKI TOREK.

Letnik in izdajatelj:
Jugoslovenska delavska tiskovna družba
v Chicago, Ill.
Naročnina: Za Američane \$2.50 za celo leto, \$1.50 za pol leta. Za Evropo \$3 za celo leto, \$1.50 za pol leta.
Opomba: Pri naročninah se ne obračunava poštnina, ki je polag novega naročnika tudi STARI naslov.

PROLETARIAN

Owned and published EVERY TUESDAY by
South Slavic Workmen's Publishing Company
Chicago, Illinois.

JOHN GRILLO, President;
JOHN PETRIĆ, Secretary;
ANTON PRŠKERN, Treasurer.

SUBSCRIPTION RATES: United States and Canada,
\$1.50 a year, The For half year, Foreign countries
\$2 a year, \$1 for half year.
ADVERTISING RATES on agreement.

NASLOV (ADDRESS):
"PROLETAREC"
587 So. Centre Ave., Chicago, Ill.

DOPISI

Delavske razmere v Calumetu,
Mich. — Štrajk. — Socialisti-
na parada in piknik.

Calumet, Mich. 6. avg. — Delo v tukajšnjih obsežnih bakrenih rudnikih, ki so neizmerno bogati na rudi kovini, je z malimi izjemami stanovitno in v polnem tiru. Med tem ko po drugih krajih Amerike trpe delavci na brezposelnosti in pomanjkanju, ki je posledica velike republikanske finančno-ekonomske krize 1907—1908, ne vedo calumetski rudarji povedati o nikakršnih slinih stiskah. Baker od Gorenjega jezera ima vedno odjemalce na velikih tržiščih — dasiravno mu je padla cena — in vsled tega se je tudi delalo od začetka krize in se še danes dela v jamah s polnim parom.

Edino kar spominja rudarje na krizo, je znižana plača. Calumet & Hecla Co. je lanskega decembra znižala plačo svojim delavcem za 12%, in po tem vzgledu so storile tudi druge lokalne rudniške družbe. Rudarji se niso protivili znižanju plače; podvrgli so se mirno sklepu baronov bakra in — delali naprej. Veliki kapitalistični listi izven Copper Country so takrat navdušeno pisali: "V celi Ameriki ni tako lepe slege (!) med delavci in kapitalisti, kakor je ravno v Calumetu, Mich.: lastniki rudnikov so znižali plačo, in delavci so bili s tem popolnoma zadovoljni (!). Tako dobrih (!) in udanih (!) delavcev je težko dobiti."

Res so "dobri" in "udani" delavci! Kaj pa naj storijo? Organizirani niso; o razrednem boju, o boju za delavska prava jih ogromna večina ne ve nič! Tiranske rudniške družbe posedujejo zemljo in hiše, kjer stanujejo rudarji — z eno besedo: posedujejo vse, od česar zavisi življenje delavca. Razum male krpice mesteca Red Jacket, kjer so trgovine, salooni in cerkve, — je vse kompanijska last. Delavci je potemtakem popolnoma v oblasti kapitalistov — njih imetje je! — pravi suženj, ki se ne more ganiti, ako hoče pobirati drobtinice, ki padajo z razkošne kapitalistične mize. Morda ga ni kraja v Ameriki, kjer bi bili delavci tako priklenjeni na kapitalizem, tako grodo izkoriščani, tako izjemani, kakor so ravno v bakrenih rudnikih ob Gorenjem jezeru v Michiganu. In to izkoriščanje je tako staro, kakor so stari rudniki; je tako sistematično in začeto v meso in kri delavcev, da zadnji ne morejo verjeti, da bi moglo biti kdaj drugače.

Rudarji niti ne sanjajo, da delajo s svojimi žuljavimi rokami lastnikom rudnikov velikanske dobičke; oni ne znajo, da Calumet and Hecla Co. preša iz njih mesa in krvi vsako leto milijone dolarjev profita, ktere spravijo v žepe elegantno oblačeni postopavači v Bostonu, New Yorku in drugod, kteri niso bili še nikdar v Calumetu, kamo li bili 5000 čevljev pod zemljo, v rovu, polnem dima in vročine... Rudarjem pritrjana plača lanske leto je tem in drugim lenuharjem tudi dobro Joša. Število avtomobilov na prijaznih cestah Calumeta se je zelo pomnožilo, odkar so rudarjem zmanj šali košček kruha.

Kako brez moči so calumetski rudarji, pokazal je mali slučaj stavke, ki se je pripetila zadnji teden v rudniku Tamarack No. 5. Tramerji (nakladaleci bakrenega kamenja), okrog 50 po številu, so zahtevali delovodje, da odstrani nekega tramerskega bossa Butkoviča, ki je Hrvat, kakor so tudi tramerji večinoma Hrvatje. Dotični Butkovič postopa zelo surovo z delavci; preklinja jih na

najsurovejši način in podi kot živino. Ker pa delovodja ni hotel na zahtevo tramerjev odločiti Butkoviča, so prvi zahtevali. Tramerško delo v imenovanem shaftu je počivalo štiri do pet noči. Delovodja je čakal nekaj časa; ker so pa tramerji le vstrajali pri štrajku, je najel nove delavce — dasiravno ni mogel dobiti polnega števila — a stare, štrajkajoče delavce je pa odslavlil. Tako se je storilo z ubogimi delavci, ki so se hoteli le iznebiti surovega "bossa". Lopovština!

1. avgusta so imeli rudarji, t. j. samo vrtnice in razstreljave, S. & H. Co. svoj vsakoletni piknik. Ta piknik jim vsako leto milostno dovoli kompanija. Pred odhodom na park so napravili parado po mestu. Nad 1000 rudarjev je korakalo v dolgi vrsti — kak ožten pogled je bil na to veliko maso medznikov suženj! — maso živih strojev! A glej čudo! vsak mož je imel na prsih — rdeč trak z napisom: "Rudar. Je li kdo namenoma naročil rdeče trakove ali samo slučajno? Kdo ve! Je li kteri rudar vedel, kaj pomenja rdeča barva, ali ne? Kdo ve! — Za dolgo vrsto rudarjev se je pa vrstilo kakih deset avtomobilov, v kterih so sedeli bossi in delodajci velike rudniške družbe. Samozvestno so se držali, kakor da bi hoteli reči: "Poglejte našo čredo, ktero podimo pred seboj!"... Ko bi v Calumetu vladala tako "lepa slega" med delavci in delodajci, kakor pravijo, potem bi morali tudi delodajci korakati v dotični paradi, ne pa voziti se v avtomobilih. Toda ta parada je najlepše dokazala, da sta tudi v Copper Co. dva razreda: delavci so korakali, dočim so se kapitalisti vozili v avtomobilih. — V parku je pa rudarjem govoril superintendent Calumet & Hecla Co., Mr. McNaughton. Pokladal je "očetovske besede" rudarjem na srce, in jih zagotavljal, da ni za delavca boljše (!!) kompanije na svetu, kakor je C. & H. Tableu!

Razredno zavedni delavci bi iz gori povedanega lahko sklepali, da je potem v Copper Country nemogoče vsako gibanje razredno zavednega delavstva. Motil se bi! Vsaka sila vedno rodi protisilo. Tudi v Copper Country so razredno zavedni delavci, ki se trudijo za socializem in socialistično stranko. Tudi tukaj so proletari, rudarji — ki se zavedajo svoje mezdne sužnosti, svojega zatiranega razreda in ki vidijo v bodoči socialistični družbi svojo rešitev, oziroma rešitev svojih potomcev. Na čelu socialističnega gibanja v Copper Country so pred vsem Finci. Ta žilav narod, ki je zapustil za seboj v stari domovini tiranijo krute ruske knute, prvič je v socialističnem gibanju vsem neangleškim narodom v Ameriki. Kako marljivi so naši finci so drugi v bakrenem okrožju, dokazuje že to, da imajo v Hancocku, 12 milj od Calumeta, svoj list "Tytoimes" (Delavec), ki izhaja trikrat na teden in ima 7000 naročnikov. Ravno isti sodrugi izdajajo tudi angleški socialistični tednik "The Wage Slave". Finski socialisti v Calumetu imajo svoj klub s 150 člani.

Finski socialisti v Calumetu so priredili v nedeljo 2. avg. piknik, ktere ga so se vdeležili socialisti vseh drugih narodnosti. Ob 10 uri dopoldne se je vršila parada po mestu. Okrog 200 razredno zavednih delavcev — med njimi je bilo tudi 12 žensk — je korakalo po calumetskimi ulicah; vsi so imeli rdeče trakove na prsih. Ko je parada zavila na Pine st., zaplaval je hkratu rdeča zastava v spremstvu ameriške na čelu obhodnikov. Godba je zaigrala marseljezo in obhod je zavljal proti sumi nedelež od mesta, kjer se je vršil piknik.

Tega socialističnega obhoda in piknika se se leto prvič v Calumetu vdeležili tudi — slovenski socialisti. Nov slovenski socialistični klub šteje 14 se je polnoštevilno pridružil finski sodrugom in korakal z njimi po mestu in dalje na prostor piknika, kjer so se socialisti vseh narodnosti v bratski vzajemnosti zabavili do večera. Velepomemben začetek! Kjerkoli je kapitalistično izkoriščanje največje, — in kjerkoli je tudi setev ignorance po klerikalni kugi največja, — tam so tudi najplodovitejša tla za razredni boj, za spoznanje resnice, za socializem.

In to je v prvi vrsti Calumet! Mi upamo, da prihodnje leto, ko bodejo calumetski socialisti zopet korakali na svoj piknik, bode z njimi korakalo dvakrat, če ne trikrat večje število slovenskih in hrvatskih proletarcev.

Le naprej, sodrugi! Naprej, vedno naprej! — M. Blamaža pri pogrebu. — Nasledki spletakarjenja. So. Lorain, O., 5. avgusta. Čital sem v "Glasu Naroda"

pred par tedni lažnjivi dopis iz naše naselbine, v katerem g. J. Palčić resnice na glavo postavlja o pogrebu rajkega Johna Kodolja.

Resnica je, kakor se poroča, da se je rajnik utopil pri kopanju; resnica pa ni, da se je po njem vršil krasen pogreb, kakor je bila želja članov društva sv. Alojzja, kateremu je pripadal; to društvo je povabilo k sprevidu tudi bližnji dve društvi Marija Pomagaj in sv. Barbare. Gg. J. Palčić in F. Durjara pa sta v svoji zmedenosti in podivjanosti člani omenjenih dveh društev tako razburila, da so se sredi sprevida na ulici vrnili v svoje dvorane in odrekli nadaljno udeležbo.

Je-li to krasen pogreb? Kdo je kriv razpiti in nesložitosti? K temu zopet drug dokaz: Vršiti se je imela slavnost desetletnega obitnika J. S. K. Jednote pri društvu Marija Pomagaj, najstarejšega slovenskega podpornega društva v So. Lorain, s sveto maso. Da se slovesnost tem bolj povzdigne, povabilo je imenovano društvo tudi razna druga slovenska in hrvatska društva k soudeležbi, in med temi tudi društvo Bled št. 17 S. N. P. J. in društvo Zadnja Večerja ter Adam in Eyo, spadajoči k Hrvatski Narodni Zajednici.

Vabila in vzpored so bila razposlana. Omenjena dva gospoda, namreč F. Durjara kot društveni predsednik in J. Palčić kot društveni tajnik, pa sedaj nista imela najnekega opravka, kakor da sta delala zdrabe in mesala šreno. Hodila sta od Poncija do Pilata po gostilnah in pripovedovala, da je cela prireditve preložena na poznejši čas, ter sploh odgovarjala hrvatska društva od udeležbe. Ker jima pa vsled nezaupljivosti, ki jo uživata ta dva možakarja med slovenskimi rajki, ni hotel nikdo verjeti, sta šla še do župnika in mu predstavljala, da društvo Bled št. 17 S. N. P. J. in hrvatska društva nikakor ne smejo z zastavami v cerkev, češ da niso "žegane". Zaključek teh modrijanov je prišel društvu Marije Pomagaj na ušesa, in sklenilo se je ob kratkem, da sploh sedaj ne gredo v cerkev, pač pa da bodo korakali z godbo na čelu mimo nje!

Gospod župnik, koliko ste na dobičku? Spoznali ste lahko takoj isti dan pri kolekciji po hišah! — Kdor išče, ta najde! Poročevalec.

Delo. — Napadi na socialiste. — Okrajna soc. konvencija.

Pri nas v La Salle imamo dela še vedno dovolj, samo plača je majhna, pa še za tisto moramo dati vse svoje moči. — ako ne, nas pa "boss" takoj odslavi. Zatorej za sedaj še ne vabim rajkov semkaj dela si iskati. Kadar se obrne na boljše, bom že poročal.

V našem mestu so skoraj zastopani vsi narodi. Žal pa, da se ravno o svojih rajkih ne morem preveč pohvalno izreči; kajti je nekaj takih ljudi tukaj, katerim so socialisti trn v peti. Pravijo, da smo brez pameti in brezverci. Kar se tiče moje osebe, izjavljam očitno, da sem po njihovih načelih res brezverec, toda po svojih načelih pa verujem v ono, kar je resnično in pravično in kar nam bo enkrat še kaj hasnilo. Nikdar pa ne v stvari, ki so človeškemu napredku nasprotne, in ki so brezsmiselne in škodljive. Potem me pa napadajte, kolikor me hočete. Čimbolj pa boste rógovili, tembolj bom deloval za socializem. Ako mi vržete v obraz "brezverec", vam vržem nazaj "nazadnjaka". Nekateri teh nazadnjakov celo s prstom kažejo za onim sodrugom, ki nosi socialistični znak ali rdečo kravato! Pa to nič ne dě. Sodrugi, ne bojte se takih ščurkov! Le naj pridejo na plan iz svojih špranj! Odgovora imamo za take ljudi vedno dovolj. Zagotavljam pa, da bodo oni prej postali socialisti, kakor pa mi klerikaleci.

Omenim nai še, da smo imeli dne 2. avgusta redno klubovo sejo, katere so se udeležili tudi nemški sodrugi iz bližnjega Peru; naznanili so nam, da bosta kandidata naše stranke za predsednika in podpredsednika, sodruga Debs in Hanford, potovala s posebnim vlakom po Združenih Državah, in če moremo kaj za to prispevati. Posamezni sodrugi so takoj dali po \$3, klubova blagajna po \$5.

Dne 9. avgusta se vrši v Ottavi, Ill., okrajna konvencija socialistične stranke. Tudi naš klub pošlje dva delegata na to konvencijo, in sicer sodruga Josipa Bratkoviča in Karla Kastelejna. O uspehu konvencije poročam prihodnjič.

Dolenčan.

Brezposelnost v Glencoe pojenjuje

— a plača je slaba.

Glencoe, O., 5. avgusta. Januarja meseca t. l. sem sporočil o krizi in o slabem zaslužku, ter čitateljem obljubil, da zopet poročam, kadar se obrne na boljše. Kaj dobrega sicer še vedno ne morem naznaniti, a nekoliko pa se je vendar-le že obrnilo na boljše. Od novega leta pa dosedaj smo namreč delali po premogokopih samo po dva ali tri dni v tednu, pa včasih smo ostali doma tudi po celi teden. Z avgustom mesecem pa smo pričeli stanovitno delati vsak dan, in nadejamo se, da ostane tako do novega leta. Vendar pa delamo 2c pri toni ceneje, in sicer to že od 15. maja. Razuntaga se je podražil tudi živež. Ako upoštevamo draginjo in prikrajšanje na zaslužku, potem seveda ne moremo dosti govoriti o "zbojšanju". Je pač stara resnica, da, kar dá kapitalist z eno roko, vzame z drugo roko nazaj dvakrat toliko!

Slovenici močno prihajajo v ta kraj za delom; toda delo se dobi težko, ker je mnogo brezposelnega sveta. Pozdravljam vse čitatelje "Proletarca" in želim, da bi list bolj podpirali.

Ignac Zlemberger.

Javna zahvala.

Centeni doktor Collins, N. Y. Medical Instituta: —

Odgovarjam na Vaše pismo. Vam naznanjam, da sem popolnoma zdrav. Šeeno lepo se Vam zahvalim za Vaš trud in zdravlila ter Vas hočem vsakemu priporočati, naj se do Vas obrne za pomoč.

Vas še enkrat zahvalim in lepó pozdravim, Vaš slovenski rojak

Johan Grive,

Box 236, Aurora, Minn.

POZOR.

Kdor izmed naročnikov bi v teku tega tedna še ne dobil 4. anopieha "Izobraževalne knjižnice", naj to nemudoma blagovoli sporočiti po-dopisnici in zraven označiti svoj natančen naslov.

Ivan Kaker.

ZNAMENITA ODLOČITEV.

Obče znani firmi, ki producira Trinerjevo ameriško grenko vino, se je naznanilo, da se po nekatereh državah pobira poseben davek za prodajo istega. Firma se je vsled tega takoj obrnila na zvezno vlado, in dobila je odgovor, da "Trinerjevo ameriško grenko vino priznava povsod za medikalijo in se lahko prodaja kot tako brez posebnega davka. Naši odjemalci vedo to dobro že več let, ker daje grenko vino za slučaj bolezni v prebavi najboljše zadoščenje. Tovarna gosp. Josipa Trinerja je vzor čistosti, ter grozdje in vino, ki se rabita v to svrhu, je najboljše kakovosti. Ratoje v vseh slučajih izgube slasti in moči Trinerjevo ameriško grenko vino. — Dobiti je v lekarnah. — Jos. Triner, 616—622 So. Ashland Ave., Chicago, Ill.

Finn Oor-miljena Gostilna

z najboljšimi pijačami kaker z Atlas in Pilzen pivom, vinom in raznovrstnimi likerji, dalje s smodkami in prostim "lunchom".

Zastopstvo najboljših parobrodskih črt; prodaja parobrodskih listkov in pošiljanje denarja v staro domovino.

Postrežba točna in solidna.

Mohor Mladič

Novi prostor:

572 Blue Island Ave.

vogel Loomis St.

Telefon Canal 3214 Chicago, Ill.

"Radnička Straža"

je edini hrvatski socialistični list v Ameriki. Izhaja vsako drugo sredo in stane \$1.00 NA LETO. Naslov: "RADNIČKA STRAŽA", 118 FISK ST., CHICAGO, ILL. Priporočajte ta list bratom Hrvatim!

ZEMANOVO "GRENKO VINO",

je najboljšo zdravilo svoje vrste, izvrstno sredstvo proti boleznim želodca, črev in ledvic, čisti kri in jetra. NEPRESEGLJIV LEK ZA MALOKRVE NE ŽENE IN DEVOJKE.

Izdelano iz najboljšega vina in zdravilnih zelišč.

ZEMANOVA "TATRA".

želodčni grenčec. Tatra je izdelana iz zdravilnih zelišč tatranskega gorovja, zdravi živčne slabosti, podpira lahko prebavo želodčeve in se je dobro obnesla proti bolestim revmatizma.

Dobiti v vseh slovenskih salunih kakor tudi pa izdelovalcu teh najboljših zdravil.

Prodaja na debelo in drobno najboljša Californijska vina.

B. ZEMAN, 777 Alpor Street, Chicago, Ill.

Dolžnost vsakega socialista je,

podpirati svoje časopisje. Agiti-

rajte za "Proletarca". Pridobite

mu nove naročnike.

Na znanje.

Sodrugi Ivan Molek, urednik "Proletarca", se nahaja sedaj na svojem organizatoričnem potovanju v državi Michigan. Isti je opravičen pobirati naročnino na "Proletarca" in sprejemati naročila na razne knjige in tiskovine. Sodrugi rojakom ga najtopleje priporočamo.

Jugoslav. delavska tiskovna družba v Chicagi.

Socialistični tiket

za predsedniške volitve:

Eugene V. Debs

za predsednika.

Ben Hanford

za podpredsednika.

Frank Kvasnička

Trgovina z železino, raznim orodjem in pohištvo. Topravila peči.

643-645 W. 18th St. Chicago, Ill.

EDW. F. MODIS

Prodaja vsakovrstne kovčeka (kofre) in žaklje za potnike. Jemlje te stvari tudi v popravila.

684 W. 18th ST. CHICAGO, ILL.

Delavci

Denar ni zgubljen.

Kupite "stock" Jugo-slo-

vanske Delavske Tiskovne

Družbe in postanite last-

niki edinega slovenskega

delavškega tednika v Ame-

riki. Delnica stane \$10.

Plača se lahko v dveh

obrokih po \$5. Pišite za

pojasnila.

Jugoslovenska

Delavska Tiskovna

Družba

587 South Centre Avenue

Chicago, Ill.

Joseph Kratky,

739 Loomis St., Chicago, Ill.

Izdovalec najfinjših cigar

vsake vrste.

Na debelo in drobno.

NAROČNIKOM.

Kadar se preselite, je potrebno,

da naznanite poleg novega naslova

tudi star naslov.

Dolžnost vsakega socialista je,

podpirati svoje časopisje. Agiti-

rajte za "Proletarca". Pridobite

mu nove naročnike.

Nizke cene!

Vse parobrodne družbe so zni-

žale cene za prekmorsko vožnjo

Kdor rojakov želi potovati v staro domovino,

naj se v tej zadevi obrne na:

Frank Sakser Co.

109 Greenwich St., New York.

6104 St. Clair ave., Cleveland, O.

Slovenec in Hrvatom!

po najnovjšem kroju. Unijako delo; trpežno in lično

obleke, V zalogi imamo tudi razne druge potrebščine, k spa-

daji v delokrog oprave — obleke.

Pridite in ogledajte si našo izložbo.

Z vsem spoštovanjem

J. J. DVORAK & CO.

UNION CLOTHIERS - TAILORS

598 600 BLUE ISLAND AVE.

GOSTILNA, dobro in vedno preskrbljena

obleke, z najboljšimi pijačami, unij-

skimi smodkami in prostim prigrizkom.

Dvorane, za društvenene seje, svatbe,

zabavne večere, veselice itd.

Potujoči rojaki vedno dobro došli.

Priporočam se vsem v mnogobrojen

obisk

Frank Mladič

587 SO. CENTRE AVE., CHICAGO, ILL.

Spomin na ženitvanjski dan.

Sezona ženinov in nevest prihaja. Če se ženite, je važno za vas,

da si omeelite dobro sliko kot spomin na vaš ženitvanjski dan. Dobro

sliko, da boljše ne morete dobiti, vam izdela

izkušen fotograf,

391-393 BLUE ISLAND AVE., CHICAGO.

Ima večletno skušnjo in izdeluje najfinejše fotografije po zmernih

cenah.

TELEFON CANAL 287. USTANOVLJENO 1883.

Pristno Domače Vino

Belo vino 60c galon

Rdeče vino 50c galon

Rdeče staro vino 45c galon

Rmno vino 55c galon

Posoda prosta. Te cene veljajo odjemalcem od 50 galonov naprej;

izključena pa niso tudi manjša naročila. Vino pošiljam proti predplačilu

ali po C. O. D. po vsi Ameriki.

Priporočam se rojakom tudi za obisk moje lepo urejene gostilne

s izbornimi pijačami in z vedno pripravljenim prostim prigrizkom.

Za

Stranka

JUGOSLOVANSKA SOCIALISTIČNA ZVEZA

s sedištem v Chicagu, Ill.
Glavni tajnik: John Petrić, 718 W. 120 St., Chicago, Ill.
Vse poročila in dopisi, tiščali so na lističih stranke ali posameznih članov naj se pošiljajo na gorenji naslov glavnega tajnika.

IMENIK
socialističnih klubov podrejenih Jugoslovanski Socialistični zvezi v Chicagu:

Jugoslovanski socialistični klub št. 1, Chicago, Ill. Frank Podlipce, tajnik, 569 N. Halsted St. Redna mesečna seja vsako tretjo soboto v mesecu, v prostorih sdr. Fr. Mladica, 587 Center Ave.

Slovenski socialistični klub št. 2, Chicago, Ill. Ivan Kravanja, tajnik, 101. Redna mesečna seja vsako soboto v mesecu v prostorih sdr. Fr. Mladica, 587 Center Ave.

Jugoslovanski socialistični klub št. 3, Chicago, Ill. Stefan Zabric, tajnik, 305. Redna mesečna seja vsako soboto v mesecu v prostorih sdr. Fr. Mladica, 587 Center Ave.

Jugoslovanski socialistični klub št. 4, La Salle, Ill. Valentin Potisek, tajnik, 1231 Main St. Redna seja 1. a 3. nedeljo v mesecu; 3. nedelja je poljubna za nasenost.

Jugoslovanski socialistični klub Božičev št. 5, Clartide, Pa. John B. Božič, tajnik.

Slovenski socialistični klub št. 6, Cumberland, Wyo. John Bahčič, tajnik, Box 33.

Slovenski socialistični klub št. 7, Murray, Utah. Edvard Hoffman, tajnik.

Jugoslovanski socialistični klub št. 8, Kody, Wash. Martin Bogataj, tajnik.

Slovenski ženski socialistični klub Proletarka št. 9, Chicago, Ill. Mary Miller, tajnica, 874 W. 21st Pl. Redna seja vsako prvo in tretjo nedeljo v mesecu, v prostorih sdr. Fr. Mladica, 587 Center Ave.

Slovenski socialistični klub št. 10, Aurora, Ill. Frank Praprotnik, tajnik. Redna mesečna seja vsako tretjo nedeljo v mesecu, v prostorih sdr. Jože Kolenc, 586 N. Broadway St.

Slovenski socialistični klub Zmaga št. 11, Cumberland Camp No. 2, Wyo. Anton Jelovčan, tajnik. Redne seje vsake vsako zadnjo nedeljo v mesecu ob 7 uri popoldne v finski dvorani.

Slovenski socialistični klub Proletar št. 12, Glencoe, Wyo. Frank Čekić, tajnik.

Slovenski socialistični klub Redni prapor št. 13, Ely, Minn. John Puš, tajnik, Box 55.

Slovenski socialistični klub št. 14, Elmhurst, Mich. Jos. Hočevar, 2 Thorn (Tamarack), tajnik.

Slovenski socialistični klub št. 15, Karkagan, Ill. John Gantar, 530 Mar- ket St., tajnik.

V smislu sklepa izvrševalnega odbora Jugoslov. soc. zveze se priporoča vsem soc. klubom, ki pripadajo tej zvezi, da volijo na vsaki mesečni seji novega predsednika.

Agitatoričen del.

NAŠI ZASTOPNIKI.

Sledeče sodruge zastopnike priporočamo delavcem, kateri so v njihovem bližini. Pooblašeni so pobirati naročila in oglaševati za "Proletarca" ter oddajati delnice za Jugoslovansko delavsko tiskovno družbo:

John Kravanja, Box 101, Glencoe, O. Valentin Potisek, 1231 Main St., La Salle, Ill.

Stefan Zabric, Box 305 Conemaugh, Pa. Domenik Petrić, Durango, Colo.

John Bahčič, Box 33, Cumberland, Wyo. Jos. Debeve, 4620 Humboldt St., Denver, Colo.

Mike Zupelj, Box 202 Murray, Utah. Frank Hitti za državo Minnesota. Alojz Budman, Aurora, Ill.

Frank Čeliga, Glencoe, Wyo. Joe Makanz, Roslyn, Wash. Ed. Hoffman, Murray, Utah.

Valentin Stalick, L. Box 326, Rock Springs, Wyo.

V Chicagu so pooblašeni pobirati naročila naslednji sodruzi: Frank Podlipce, Frank Mladica, Frank Udovc, John Petrić in vsaki drugi sodrug, ki ima pobutniško knjižnico.

Nadalje priporočamo somišljenikom dotičnih naselbinah sledeče sodruge agitatorje:

Frank Dmota, Box 96, Morgan, Pa. Frank Podlipce, 759 Coloman ave., Johnstown, Pa.

MATH. VERTACIĆ, Box 107, Rockland, Mich. za Rockland in okolice.

ARMADA DESETNIKOVI.

Sodrug slo. soc. kluba št. 15, Waukegan, Ill. (Nabiralna pola št. 295):

Neimenovani 50c
John Gantar 50c
John Zakej 50c
Math. Škof 25c
Frank Archer 25c
John Mahnič 25c
Anton Cerk 25c
John Gregorka 25c
Daniel Lenassi 25c

Frank Peternel 25c
Frank Umek 10c
Frank Zalar 10c
Mahničeve dekle vsaka po 10c 20c

Skupaj \$3.65c

Listu v podporo:

Oregon City, Ore., J. Bayt. 50c

Mir ljudem na zemlji, ki so dobre volje.

Vsa masa socializmu nasproti, na zlasti pa ponje, trdijo, da bi socializem uničil družino in razdril dom. Radi bi vedeli, zakaj nam tisti črnosuknji, škrici in frakarji ne podajo kakih tehničnih dokazov za svoje neosnovane trditve; naj nam pokažejo onih težakov domovja, ki jih slučajno še imajo, če ni njih revni dom že tako docela razdrt, da bi ga niti sam "Vsegamogočni" ne mogel skupaj zložiti.

Te svoje trditve ne bodo mogli nikdar dokazati, da si bi radi; kajti socialisti vendar ne morejo več razrušiti družine in uničiti domovja, ker je današnji kapitalistični sistem to storil že v polni meri! Razumtega pa naši neprijatelji tudi dobro vedo, da stremi socializem le po združitvi, ne pa po razdržitvi, — da mu je vzor enakopravnost vseh ljudi, ne pa sužnost in revščina treh četrtin človeštva na svetu.

Nasprotniki socializma se nikdar ne spuščajo v javne debate s socialisti, ker vedo, da je socializem pravična zahteva proletarcev, in da bi vsled tega žalostno pogoreli in se blamirali do kosti, če bi skušali polemizirati z zavednim sodrugom.

Vsaka revna mati ve že naprej, da se bodo njeni otroci, ko dorastejo, razpršili na vse strani sveta. Kadarkoli sem kakega delavca upražal, odkod da je prišel, sem vedno dobil za odgovor, da so prišli iz vseh vetrov sveta, in navadno je bil vsakdo brez denarja, ko je po večkratnem pomikanju iz kraja v kraj dospel končno v — Seattle. Kar se godi revnih staršev sinovom, ista trpka osoda zadene tudi hčere. Mati jih ne more dolgo preživljati, niti pomožiti, — zakaj, čemu bi pač pravili, — torej hajd v službo, da si prislužijo za obleko, da se česa nauče in par sto dolarjev prihranijo, — in potem, ako ni ves čut za življenje že zamrl, niti mislijo na stara leta na možitev, če morejo koga še dobiti, ki bi maral za priletno nevesto.

Kedo drugi kot kapitalizem je vzrok, da se ženstvo v toliki meri zateka k prostituciji? V mestu Seattle samem se računa takih izgnanih žensk nad 5000, ker se radi revščine moškega spola in radi svoje lastne revščine ne morejo pomožiti. Vseh teh 5000 se je udalo prostituciji v to svrhu, da se preživijo. Skoraj polovica jih je "razrednih" prostitutk, ki so obdačene za business, druga polovica pa so mezdne ženske, dekleta, ki delajo po tovarnah, prodajalnicah in perilnicah; njih plača je preskromna, da bi mogle z njo samo pokriti vse življenske potrebe; zato si iščejo postranskih dohodkov. Od obdačenih prostitutk vleče mesto Seattle \$60.000 davalca na leto. S tem denarjem se plačuje policija, da straži podnevi in ponoči rezidence kapitalistov in njih nakupično blago po trgovinah in tovarnah. — Krasen sistem, kajne? Kedo drugi, nego kapitalizem je kriv tega strašnega položaja, v katerem se nahajajo ženske ne samo v Seattle, ampak po vseh večjih mestih!!

Ni še dolgo tega, kar so socialistični listi poročali, da je umrla v Montreal, Canada, to je v mestu, kjer ima bajt vsak vogal svojega cerkve, — lamsko leto okoli sto otrok radej pomanjljive hrane, v največjih slučajih, ker oče ni imel dela. To jasno dokazuje, kako človekoljubno da skrbi današnja kapitalistična vlada za svoje ljudstvo delavskoga stanu! Vselej, kadar kapitalist vidi, da bi delavce mogel djati kak dolar na stran, mu zniža plačo toliko, da tega ne more več storiti. — Na kak način se torej more delavec ženiti in vzgajati družino, — pri čemur na lastno ognjišče se misli niti! — to bi pač radi vedeli. Vlada, prosperiteta, morala, civilizacija, — pojdit se solit pod kapitalističnim "napredkom" dvajsetega stoletja! — Teddy pravi v svojih poslanicah: "Ne razgrajajte! Bodite dobri državljani in potrpežljivi itd." — Da, vi dobri državljani, le molčite pa stradajte; sedite pri praznih mizah in čitate izmišljene povesti ali pa ameriške magazine in cene kapitalistične liste, — samo da bi delavce mogli djati kak dolar na stran, mu zniža plačo toliko, da tega ne more več storiti. — Na kak način se torej more delavec ženiti in vzgajati družino, — pri čemur na lastno ognjišče se misli niti! — to bi pač radi vedeli. Vlada, prosperiteta, morala, civilizacija, — pojdit se solit pod kapitalističnim "napredkom" dvajsetega stoletja! — Teddy pravi v svojih poslanicah: "Ne razgrajajte! Bodite dobri državljani in potrpežljivi itd." — Da, vi dobri državljani, le molčite pa stradajte; sedite pri praznih mizah in čitate izmišljene povesti ali pa ameriške magazine in cene kapitalistične liste, — samo da bi delavce mogli djati kak dolar na stran, mu zniža plačo toliko, da tega ne more več storiti. — Na kak način se torej more delavec ženiti in vzgajati družino, — pri čemur na lastno ognjišče se misli niti! — to bi pač radi vedeli. Vlada, prosperiteta, morala, civilizacija, — pojdit se solit pod kapitalističnim "napredkom" dvajsetega stoletja! — Teddy pravi v svojih poslanicah: "Ne razgrajajte! Bodite dobri državljani in potrpežljivi itd." — Da, vi dobri državljani, le molčite pa stradajte; sedite pri praznih mizah in čitate izmišljene povesti ali pa ameriške magazine in cene kapitalistične liste, — samo da bi delavce mogli djati kak dolar na stran, mu zniža plačo toliko, da tega ne more več storiti. — Na kak način se torej more delavec ženiti in vzgajati družino, — pri čemur na lastno ognjišče se misli niti! — to bi pač radi vedeli. Vlada, prosperiteta, morala, civilizacija, — pojdit se solit pod kapitalističnim "napredkom" dvajsetega stoletja! — Teddy pravi v svojih poslanicah: "Ne razgrajajte! Bodite dobri državljani in potrpežljivi itd." — Da, vi dobri državljani, le molčite pa stradajte; sedite pri praznih mizah in čitate izmišljene povesti ali pa ameriške magazine in cene kapitalistične liste, — samo da bi delavce mogli djati kak dolar na stran, mu zniža plačo toliko, da tega ne more več storiti. — Na kak način se torej more delavec ženiti in vzgajati družino, — pri čemur na lastno ognjišče se misli niti! — to bi pač radi vedeli. Vlada, prosperiteta, morala, civilizacija, — pojdit se solit pod kapitalističnim "napredkom" dvajsetega stoletja! — Teddy pravi v svojih poslanicah: "Ne razgrajajte! Bodite dobri državljani in potrpežljivi itd." — Da, vi dobri državljani, le molčite pa stradajte; sedite pri praznih mizah in čitate izmišljene povesti ali pa ameriške magazine in cene kapitalistične liste, — samo da bi delavce mogli djati kak dolar na stran, mu zniža plačo toliko, da tega ne more več storiti. — Na kak način se torej more delavec ženiti in vzgajati družino, — pri čemur na lastno ognjišče se misli niti! — to bi pač radi vedeli. Vlada, prosperiteta, morala, civilizacija, — pojdit se solit pod kapitalističnim "napredkom" dvajsetega stoletja! — Teddy pravi v svojih poslanicah: "Ne razgrajajte! Bodite dobri državljani in potrpežljivi itd." — Da, vi dobri državljani, le molčite pa stradajte; sedite pri praznih mizah in čitate izmišljene povesti ali pa ameriške magazine in cene kapitalistične liste, — samo da bi delavce mogli djati kak dolar na stran, mu zniža plačo toliko, da tega ne more več storiti. — Na kak način se torej more delavec ženiti in vzgajati družino, — pri čemur na lastno ognjišče se misli niti! — to bi pač radi vedeli. Vlada, prosperiteta, morala, civilizacija, — pojdit se solit pod kapitalističnim "napredkom" dvajsetega stoletja! — Teddy pravi v svojih poslanicah: "Ne razgrajajte! Bodite dobri državljani in potrpežljivi itd." — Da, vi dobri državljani, le molčite pa stradajte; sedite pri praznih mizah in čitate izmišljene povesti ali pa ameriške magazine in cene kapitalistične liste, — samo da bi delavce mogli djati kak dolar na stran, mu zniža plačo toliko, da tega ne more več storiti. — Na kak način se torej more delavec ženiti in vzgajati družino, — pri čemur na lastno ognjišče se misli niti! — to bi pač radi vedeli. Vlada, prosperiteta, morala, civilizacija, — pojdit se solit pod kapitalističnim "napredkom" dvajsetega stoletja! — Teddy pravi v svojih poslanicah: "Ne razgrajajte! Bodite dobri državljani in potrpežljivi itd." — Da, vi dobri državljani, le molčite pa stradajte; sedite pri praznih mizah in čitate izmišljene povesti ali pa ameriške magazine in cene kapitalistične liste, — samo da bi delavce mogli djati kak dolar na stran, mu zniža plačo toliko, da tega ne more več storiti. — Na kak način se torej more delavec ženiti in vzgajati družino, — pri čemur na lastno ognjišče se misli niti! — to bi pač radi vedeli. Vlada, prosperiteta, morala, civilizacija, — pojdit se solit pod kapitalističnim "napredkom" dvajsetega stoletja! — Teddy pravi v svojih poslanicah: "Ne razgrajajte! Bodite dobri državljani in potrpežljivi itd." — Da, vi dobri državljani, le molčite pa stradajte; sedite pri praznih mizah in čitate izmišljene povesti ali pa ameriške magazine in cene kapitalistične liste, — samo da bi delavce mogli djati kak dolar na stran, mu zniža plačo toliko, da tega ne more več storiti. — Na kak način se torej more delavec ženiti in vzgajati družino, — pri čemur na lastno ognjišče se misli niti! — to bi pač radi vedeli. Vlada, prosperiteta, morala, civilizacija, — pojdit se solit pod kapitalističnim "napredkom" dvajsetega stoletja! — Teddy pravi v svojih poslanicah: "Ne razgrajajte! Bodite dobri državljani in potrpežljivi itd." — Da, vi dobri državljani, le molčite pa stradajte; sedite pri praznih mizah in čitate izmišljene povesti ali pa ameriške magazine in cene kapitalistične liste, — samo da bi delavce mogli djati kak dolar na stran, mu zniža plačo toliko, da tega ne more več storiti. — Na kak način se torej more delavec ženiti in vzgajati družino, — pri čemur na lastno ognjišče se misli niti! — to bi pač radi vedeli. Vlada, prosperiteta, morala, civilizacija, — pojdit se solit pod kapitalističnim "napredkom" dvajsetega stoletja! — Teddy pravi v svojih poslanicah: "Ne razgrajajte! Bodite dobri državljani in potrpežljivi itd." — Da, vi dobri državljani, le molčite pa stradajte; sedite pri praznih mizah in čitate izmišljene povesti ali pa ameriške magazine in cene kapitalistične liste, — samo da bi delavce mogli djati kak dolar na stran, mu zniža plačo toliko, da tega ne more več storiti. — Na kak način se torej more delavec ženiti in vzgajati družino, — pri čemur na lastno ognjišče se misli niti! — to bi pač radi vedeli. Vlada, prosperiteta, morala, civilizacija, — pojdit se solit pod kapitalističnim "napredkom" dvajsetega stoletja! — Teddy pravi v svojih poslanicah: "Ne razgrajajte! Bodite dobri državljani in potrpežljivi itd." — Da, vi dobri državljani, le molčite pa stradajte; sedite pri praznih mizah in čitate izmišljene povesti ali pa ameriške magazine in cene kapitalistične liste, — samo da bi delavce mogli djati kak dolar na stran, mu zniža plačo toliko, da tega ne more več storiti. — Na kak način se torej more delavec ženiti in vzgajati družino, — pri čemur na lastno ognjišče se misli niti! — to bi pač radi vedeli. Vlada, prosperiteta, morala, civilizacija, — pojdit se solit pod kapitalističnim "napredkom" dvajsetega stoletja! — Teddy pravi v svojih poslanicah: "Ne razgrajajte! Bodite dobri državljani in potrpežljivi itd." — Da, vi dobri državljani, le molčite pa stradajte; sedite pri praznih mizah in čitate izmišljene povesti ali pa ameriške magazine in cene kapitalistične liste, — samo da bi delavce mogli djati kak dolar na stran, mu zniža plačo toliko, da tega ne more več storiti. — Na kak način se torej more delavec ženiti in vzgajati družino, — pri čemur na lastno ognjišče se misli niti! — to bi pač radi vedeli. Vlada, prosperiteta, morala, civilizacija, — pojdit se solit pod kapitalističnim "napredkom" dvajsetega stoletja! — Teddy pravi v svojih poslanicah: "Ne razgrajajte! Bodite dobri državljani in potrpežljivi itd." — Da, vi dobri državljani, le molčite pa stradajte; sedite pri praznih mizah in čitate izmišljene povesti ali pa ameriške magazine in cene kapitalistične liste, — samo da bi delavce mogli djati kak dolar na stran, mu zniža plačo toliko, da tega ne more več storiti. — Na kak način se torej more delavec ženiti in vzgajati družino, — pri čemur na lastno ognjišče se misli niti! — to bi pač radi vedeli. Vlada, prosperiteta, morala, civilizacija, — pojdit se solit pod kapitalističnim "napredkom" dvajsetega stoletja! — Teddy pravi v svojih poslanicah: "Ne razgrajajte! Bodite dobri državljani in potrpežljivi itd." — Da, vi dobri državljani, le molčite pa stradajte; sedite pri praznih mizah in čitate izmišljene povesti ali pa ameriške magazine in cene kapitalistične liste, — samo da bi delavce mogli djati kak dolar na stran, mu zniža plačo toliko, da tega ne more več storiti. — Na kak način se torej more delavec ženiti in vzgajati družino, — pri čemur na lastno ognjišče se misli niti! — to bi pač radi vedeli. Vlada, prosperiteta, morala, civilizacija, — pojdit se solit pod kapitalističnim "napredkom" dvajsetega stoletja! — Teddy pravi v svojih poslanicah: "Ne razgrajajte! Bodite dobri državljani in potrpežljivi itd." — Da, vi dobri državljani, le molčite pa stradajte; sedite pri praznih mizah in čitate izmišljene povesti ali pa ameriške magazine in cene kapitalistične liste, — samo da bi delavce mogli djati kak dolar na stran, mu zniža plačo toliko, da tega ne more več storiti. — Na kak način se torej more delavec ženiti in vzgajati družino, — pri čemur na lastno ognjišče se misli niti! — to bi pač radi vedeli. Vlada, prosperiteta, morala, civilizacija, — pojdit se solit pod kapitalističnim "napredkom" dvajsetega stoletja! — Teddy pravi v svojih poslanicah: "Ne razgrajajte! Bodite dobri državljani in potrpežljivi itd." — Da, vi dobri državljani, le molčite pa stradajte; sedite pri praznih mizah in čitate izmišljene povesti ali pa ameriške magazine in cene kapitalistične liste, — samo da bi delavce mogli djati kak dolar na stran, mu zniža plačo toliko, da tega ne more več storiti. — Na kak način se torej more delavec ženiti in vzgajati družino, — pri čemur na lastno ognjišče se misli niti! — to bi pač radi vedeli. Vlada, prosperiteta, morala, civilizacija, — pojdit se solit pod kapitalističnim "napredkom" dvajsetega stoletja! — Teddy pravi v svojih poslanicah: "Ne razgrajajte! Bodite dobri državljani in potrpežljivi itd." — Da, vi dobri državljani, le molčite pa stradajte; sedite pri praznih mizah in čitate izmišljene povesti ali pa ameriške magazine in cene kapitalistične liste, — samo da bi delavce mogli djati kak dolar na stran, mu zniža plačo toliko, da tega ne more več storiti. — Na kak način se torej more delavec ženiti in vzgajati družino, — pri čemur na lastno ognjišče se misli niti! — to bi pač radi vedeli. Vlada, prosperiteta, morala, civilizacija, — pojdit se solit pod kapitalističnim "napredkom" dvajsetega stoletja! — Teddy pravi v svojih poslanicah: "Ne razgrajajte! Bodite dobri državljani in potrpežljivi itd." — Da, vi dobri državljani, le molčite pa stradajte; sedite pri praznih mizah in čitate izmišljene povesti ali pa ameriške magazine in cene kapitalistične liste, — samo da bi delavce mogli djati kak dolar na stran, mu zniža plačo toliko, da tega ne more več storiti. — Na kak način se torej more delavec ženiti in vzgajati družino, — pri čemur na lastno ognjišče se misli niti! — to bi pač radi vedeli. Vlada, prosperiteta, morala, civilizacija, — pojdit se solit pod kapitalističnim "napredkom" dvajsetega stoletja! — Teddy pravi v svojih poslanicah: "Ne razgrajajte! Bodite dobri državljani in potrpežljivi itd." — Da, vi dobri državljani, le molčite pa stradajte; sedite pri praznih mizah in čitate izmišljene povesti ali pa ameriške magazine in cene kapitalistične liste, — samo da bi delavce mogli djati kak dolar na stran, mu zniža plačo toliko, da tega ne more več storiti. — Na kak način se torej more delavec ženiti in vzgajati družino, — pri čemur na lastno ognjišče se misli niti! — to bi pač radi vedeli. Vlada, prosperiteta, morala, civilizacija, — pojdit se solit pod kapitalističnim "napredkom" dvajsetega stoletja! — Teddy pravi v svojih poslanicah: "Ne razgrajajte! Bodite dobri državljani in potrpežljivi itd." — Da, vi dobri državljani, le molčite pa stradajte; sedite pri praznih mizah in čitate izmišljene povesti ali pa ameriške magazine in cene kapitalistične liste, — samo da bi delavce mogli djati kak dolar na stran, mu zniža plačo toliko, da tega ne more več storiti. — Na kak način se torej more delavec ženiti in vzgajati družino, — pri čemur na lastno ognjišče se misli niti! — to bi pač radi vedeli. Vlada, prosperiteta, morala, civilizacija, — pojdit se solit pod kapitalističnim "napredkom" dvajsetega stoletja! — Teddy pravi v svojih poslanicah: "Ne razgrajajte! Bodite dobri državljani in potrpežljivi itd." — Da, vi dobri državljani, le molčite pa stradajte; sedite pri praznih mizah in čitate izmišljene povesti ali pa ameriške magazine in cene kapitalistične liste, — samo da bi delavce mogli djati kak dolar na stran, mu zniža plačo toliko, da tega ne more več storiti. — Na kak način se torej more delavec ženiti in vzgajati družino, — pri čemur na lastno ognjišče se misli niti! — to bi pač radi vedeli. Vlada, prosperiteta, morala, civilizacija, — pojdit se solit pod kapitalističnim "napredkom" dvajsetega stoletja! — Teddy pravi v svojih poslanicah: "Ne razgrajajte! Bodite dobri državljani in potrpežljivi itd." — Da, vi dobri državljani, le molčite pa stradajte; sedite pri praznih mizah in čitate izmišljene povesti ali pa ameriške magazine in cene kapitalistične liste, — samo da bi delavce mogli djati kak dolar na stran, mu zniža plačo toliko, da tega ne more več storiti. — Na kak način se torej more delavec ženiti in vzgajati družino, — pri čemur na lastno ognjišče se misli niti! — to bi pač radi vedeli. Vlada, prosperiteta, morala, civilizacija, — pojdit se solit pod kapitalističnim "napredkom" dvajsetega stoletja! — Teddy pravi v svojih poslanicah: "Ne razgrajajte! Bodite dobri državljani in potrpežljivi itd." — Da, vi dobri državljani, le molčite pa stradajte; sedite pri praznih mizah in čitate izmišljene povesti ali pa ameriške magazine in cene kapitalistične liste, — samo da bi delavce mogli djati kak dolar na stran, mu zniža plačo toliko, da tega ne more več storiti. — Na kak način se torej more delavec ženiti in vzgajati družino, — pri čemur na lastno ognjišče se misli niti! — to bi pač radi vedeli. Vlada, prosperiteta, morala, civilizacija, — pojdit se solit pod kapitalističnim "napredkom" dvajsetega stoletja! — Teddy pravi v svojih poslanicah: "Ne razgrajajte! Bodite dobri državljani in potrpežljivi itd." — Da, vi dobri državljani, le molčite pa stradajte; sedite pri praznih mizah in čitate izmišljene povesti ali pa ameriške magazine in cene kapitalistične liste, — samo da bi delavce mogli djati kak dolar na stran, mu zniža plačo toliko, da tega ne more več storiti. — Na kak način se torej more delavec ženiti in vzgajati družino, — pri čemur na lastno ognjišče se misli niti! — to bi pač radi vedeli. Vlada, prosperiteta, morala, civilizacija, — pojdit se solit pod kapitalističnim "napredkom" dvajsetega stoletja! — Teddy pravi v svojih poslanicah: "Ne razgrajajte! Bodite dobri državljani in potrpežljivi itd." — Da, vi dobri državljani, le molčite pa stradajte; sedite pri praznih mizah in čitate izmišljene povesti ali pa ameriške magazine in cene kapitalistične liste, — samo da bi delavce mogli djati kak dolar na stran, mu zniža plačo toliko, da tega ne more več storiti. — Na kak način se torej more delavec ženiti in vzgajati družino, — pri čemur na lastno ognjišče se misli niti! — to bi pač radi vedeli. Vlada, prosperiteta, morala, civilizacija, — pojdit se solit pod kapitalističnim "napredkom" dvajsetega stoletja! — Teddy pravi v svojih poslanicah: "Ne razgrajajte! Bodite dobri državljani in potrpežljivi itd." — Da, vi dobri državljani, le molčite pa stradajte; sedite pri praznih mizah in čitate izmišljene povesti ali pa ameriške magazine in cene kapitalistične liste, — samo da bi delavce mogli djati kak dolar na stran, mu zniža plačo toliko, da tega ne more več storiti. — Na kak način se torej more delavec ženiti in vzgajati družino, — pri čemur na lastno ognjišče se misli niti! — to bi pač radi vedeli. Vlada, prosperiteta, morala, civilizacija, — pojdit se solit pod kapitalističnim "napredkom" dvajsetega stoletja! — Teddy pravi v svojih poslanicah: "Ne razgrajajte! Bodite dobri državljani in potrpežljivi itd." — Da, vi dobri državljani, le molčite pa stradajte; sedite pri praznih mizah in čitate izmišljene povesti ali pa ameriške magazine in cene kapitalistične liste, — samo da bi delavce mogli djati kak dolar na stran, mu zniža plačo toliko, da tega ne more več storiti. — Na kak način se torej more delavec ženiti in vzgajati družino, — pri čemur na lastno ognjišče se misli niti! — to bi pač radi vedeli. Vlada, prosperiteta, morala, civilizacija, — pojdit se solit pod kapitalističnim "napredkom" dvajsetega stoletja! — Teddy pravi v svojih poslanicah: "Ne razgrajajte! Bodite dobri državljani in potrpežljivi itd." — Da, vi dobri državljani, le molčite pa stradajte; sedite pri praznih mizah in čitate izmišljene povesti ali pa ameriške magazine in cene kapitalistične liste, — samo da bi delavce mogli djati kak dolar na stran, mu zniža plačo toliko, da tega ne more več storiti. — Na kak način se torej more delavec ženiti in vzgajati družino, — pri čemur na lastno ognjišče se misli niti! — to bi pač radi vedeli. Vlada, prosperiteta, morala, civilizacija, — pojdit se solit pod kapitalističnim "napredkom" dvajsetega stoletja! — Teddy pravi v svojih poslanicah: "Ne razgrajajte! Bodite dobri državljani in potrpežljivi itd." — Da, vi dobri državljani, le molčite pa stradajte; sedite pri praznih mizah in čitate izmišljene povesti ali pa ameriške magazine in cene kapitalistične liste, — samo da bi delavce mogli djati kak dolar na stran, mu zniža plačo toliko, da tega ne more več storiti. — Na kak način se torej more delavec ženiti in vzgajati družino, — pri čemur na lastno ognjišče se misli niti! — to bi pač radi vedeli. Vlada, prosperiteta, morala, civilizacija, — pojdit se solit pod kapitalističnim "napredkom" dvajsetega stoletja! — Teddy pravi v svojih poslanicah: "Ne razgrajajte! Bodite dobri državljani in potrpežljivi itd." — Da, vi dobri državljani, le molčite pa stradajte; sedite pri praznih mizah in čitate izmišljene povesti ali pa ameriške magazine in cene kapitalistične liste, — samo da bi delavce mogli djati kak dolar na stran, mu zniža plačo toliko, da tega ne more več storiti. — Na kak način se torej more delavec ženiti in vzgajati družino, — pri čemur na lastno ognjišče se misli niti! — to bi pač radi vedeli. Vlada, prosperiteta, morala, civilizacija, — pojdit se solit pod kapitalističnim "napredkom" dvajsetega stoletja! — Teddy pravi v svojih poslanicah: "Ne razgrajajte! Bodite dobri državljani in potrpežljivi itd." — Da, vi dobri državljani, le molčite pa stradajte; sedite pri praznih mizah in čitate izmišljene povesti ali pa ameriške magazine in cene kapitalistične liste, — samo da bi delavce mogli djati kak dolar na stran, mu zniža plačo toliko, da tega ne more več storiti. — Na kak način se torej more delavec ženiti in vzgajati družino, — pri čemur na lastno ognjišče se misli niti! — to bi pač radi vedeli. Vlada, prosperiteta, morala, civilizacija, — pojdit se solit pod kapitalističnim "napredkom" dvajsetega stoletja! — Teddy pravi v svojih poslanicah: "Ne razgrajajte! Bodite dobri državljani in potrpežljivi itd." — Da, vi dobri državljani, le molčite pa stradajte; sedite pri praznih mizah in čitate izmišljene povesti ali pa ameriške magazine in cene kapitalistične liste, — samo da bi delavce mogli djati kak dolar na stran, mu zniža plačo toliko, da tega ne more več storiti. — Na kak način se torej more delavec ženiti in vzgajati družino, — pri čemur na lastno ognjišče se misli niti! — to bi pač radi vedeli. Vlada, prosperiteta, morala, civilizacija, — pojdit se solit pod kapitalističnim "napredkom" dvajsetega stoletja! — Teddy pravi v svojih poslanicah: "Ne razgrajajte! Bodite dobri državljani in potrpežljivi itd." — Da, vi dobri državljani, le molčite pa stradajte; sedite pri praznih mizah in čitate izmišljene povesti ali pa ameriške magazine in cene kapitalistične liste, — samo da bi delavce mogli djati kak dolar na stran, mu zniža plačo toliko, da tega ne more več storiti. — Na kak način se torej more delavec ženiti in vzgajati družino, — pri čemur na lastno ognjišče se misli niti! — to bi pač radi vedeli. Vlada, prosperiteta, morala, civilizacija, — pojdit se solit pod kapitalističnim "napredkom" dvajsetega stoletja! — Teddy pravi v svojih poslanicah: "Ne razgrajajte! Bodite dobri državljani in potrpežljivi itd." — Da, vi dobri državljani, le molčite pa stradajte; sedite pri praznih mizah in čitate izmišljene povesti ali pa ameriške magazine in cene kapitalistične liste, — samo da bi delavce mogli djati kak dolar na stran, mu zniža plačo toliko, da tega ne more več storiti. — Na kak način se torej more delavec ženiti in vzgajati družino, — pri čemur na lastno ognjišče se misli niti! — to bi pač radi vedeli. Vlada, prosperiteta, morala, civilizacija, — pojdit se solit pod kapitalističnim "napredkom" dvajsetega stoletja! — Teddy pravi v svojih poslanicah: "Ne razgrajajte! Bodite dobri državljani in potrpežljivi itd." — Da, vi dobri državljani, le molčite pa stradajte; sedite pri praznih mizah in čitate izmišljene povesti ali pa ameriške magazine in cene kapitalistične liste, — samo da bi delavce mogli djati kak dolar na stran, mu zniža plačo toliko, da tega ne more več storiti. — Na kak način se torej more delavec ženiti in vzgajati družino, — pri čemur na lastno ognjišče se misli niti! — to bi pač radi vedeli. Vlada, prosperiteta, morala, civilizacija, — pojdit se solit pod kapitalističnim "napredkom" dvajsetega stoletja! — Teddy pravi v svojih poslanicah: "Ne razgrajajte! Bodite dobri državljani in potrpežljivi itd." — Da, vi dobri državljani, le molčite pa stradajte; sedite pri praznih mizah in čitate izmišljene povesti ali pa ameriške magazine in cene kapitalistične liste, — samo da bi delavce mogli djati kak dolar na stran, mu zniža plačo toliko, da tega ne more več storiti. — Na kak način se torej more delavec ženiti in vzgajati družino, — pri čemur na lastno ognjišče se misli niti! — to bi pač radi vedeli. Vlada, prosperiteta, morala, civilizacija, — pojdit se solit pod kapitalističnim "napredkom" dvajsetega stoletja! — Teddy pravi v svojih poslanicah: "Ne razgrajajte! Bodite dobri državljani in potrpežljivi itd." — Da, vi dobri državljani, le molčite pa stradajte; sedite pri praznih mizah in čitate izmišljene povesti ali pa ameriške magazine in cene kapitalistične liste, — samo da bi delavce mogli djati kak dolar na stran, mu zniža plačo toliko, da tega ne more več storiti. — Na kak način se torej more delavec ženiti in vzgajati družino, — pri čemur na lastno ognjišče se misli niti! — to bi pač radi vedeli. Vlada, prosperiteta, morala, civilizacija, — pojdit se solit pod kapitalističnim "napredkom" dvajsetega stoletja! — Teddy pravi v svojih poslanicah: "Ne razgrajajte! Bodite dobri državljani in potrpežljivi itd." — Da, vi dobri državljani, le molčite pa stradajte; sedite pri praznih mizah in čitate izmišljene povesti ali pa ameriške magazine in cene kapitalistične liste, — samo da bi delavce mogli djati kak dolar na stran, mu zniža plačo toliko, da tega ne more več storiti. — Na kak način se torej more delavec ženiti in vzgajati družino, — pri čemur na lastno ognjišče se misli niti! — to bi pač radi vedeli. Vlada, prosperiteta, morala, civilizacija, — pojdit se solit pod kapitalističnim "napredkom" dvajsetega stoletja! — Teddy pravi v svojih poslanicah: "Ne razgrajajte! Bodite dobri državljani in potrpežljivi itd." — Da, vi dobri državljani, le molčite pa stradajte; sedite pri praznih mizah in čitate izmišljene povesti ali pa ameriške magazine in cene kapitalistične liste, — samo da bi delavce mogli djati kak dolar na stran, mu zniža plačo toliko, da tega ne more več storiti. — Na kak način se torej more delavec ženiti in vzgajati družino, — pri čemur na lastno ognjišče se misli niti! — to bi pač radi vedeli. Vlada, prosperiteta, morala, civilizacija, — pojdit se solit pod kapitalističnim "napredkom" dvajsetega stoletja! — Teddy pravi

